

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ו, 2016
מספר השאלון: 216,932631

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(6×10)	—	60 נקודות
פרק שני	—	יהדות	—	(8×5)	—	40 נקודות
				סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/ המשך מעבר לדף /

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — דינים (60 נקודות)

ענה על עשר מן השאלות 1-12.
בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 6 נקודות).

הלכות קריאת שמע

1. א. "מצווה מן המובחר לקרותה כוותיקים".
מתי הוותיקים קוראים קריאת שמע, ומהו הטעם שקוראים קריאת שמע בזמן זה?
(2 נקודות)
- ב. עד מתי אפשר לקרוא קריאת שמע עם ברכותיה? (2 נקודות)
- ג. כיצד יקרא חולה השוכב במיטה קריאת שמע? (2 נקודות)

הלכות תפילת שמונה עשרה

2. א. לאיזה כיוון צריכים לפנות כל המתפללים, ומדוע הם צריכים לפנות לשם? (2 נקודות)
- ב. כתוב כמה פעמים יש להשתחוות בתפילת שמונה עשרה, וציין באילו ברכות יש להשתחוות.
(2 נקודות)
- ג. תאר את שלבי ההשתחויה בתפילת שמונה עשרה בהתאם למילות הברכה. (2 נקודות)

הלכות נטילת ידיים לסעודה

3. א. אדם שנטל ידיו, וקודם שבירך נגע אדם אחר בידיו הרטובות — מה עליו לעשות?
(2 נקודות)
- ב. ציין שלוש דוגמאות של מים שנפסלו מלשמש לנטילת ידיים. (2 נקודות)
- ג. אדם מהלך בדרך ורוצה לאכול פת, אך אין ברשותו מים לנטילת ידיים.
אם הוא יודע כי לא ימצא מים כלל בהמשך הדרך — מה דינו?
(2 נקודות)

דיני ערב שבת ותוספת שבת

4. א. כתוב את ההלכה הנוגעת לכל אחד מן הזמנים האלה:

- זמן מנחה ואילך
 - תשע שעות (זמניות) ואילך
 - חצי שעה לפני שקיעה
 - בין השמשות
- (3 נקודות)

- ב. באיזה תנאי מותר לפרוש גג של אוהל ארעי בשבת? (נקודה אחת)
- ג. באיזה תנאי מותר בשבת להכניס חפץ לסל התלוי על מסמר שתקוע בעץ? (2 נקודות)

מלאכת הכותב ומלאכת המוחך

5. א. חז"ל אסרו אופנים שונים של כתיבה שלא באמצעות כלי כתיבה אך לא על גבי נייר. כתוב ארבעה מן האופנים האלה. (3 נקודות)
- ב. עוגה מקושטת באותיות — באיזה מקרה אסור לפרוס אותה לפרוסות, ובאיזה מקרה מותר? (2 נקודות)
- ג. "אם נדבקו דפי ספר... במקום הכתב — אסור להפרידם". נמק הלכה זו. (נקודה אחת)

דיני שמחת יום־טוב

6. א. כיצד מקיימים מצוות "כְּבוֹד יום טוב", וכיצד מקיימים מצוות "עונג יום טוב"? (3 נקודות)
- ב. באיזה יום טוב אין מברכים ברכת "שהחיינו"? נמק את תשובתך. (נקודה אחת)
- ג. מהו ההבדל בין ההבדלה של מוצאי יום טוב ובין ההבדלה של מוצאי שבת? (2 נקודות)

הלכות בדיקת חמץ וביטול חמץ

7. א. מהו נוסח הברכה שמברכים לפני בדיקת חמץ, ומדוע תיקנו נוסח זה דווקא? (3 נקודות)
- ב. אדם שיש לו כמה דירות, וצריך לבדוק חמץ בכל אחת מן הדירות — כמה פעמים עליו לברך על בדיקת חמץ? (נקודה אחת)
- ג. (1) הסבר מהו "ביטול חמץ".
- (2) לפני חג הפסח מבטלים את החמץ פעמיים. ציין את זמן הביטול בכל אחת מן הפעמים.
- (2 נקודות)

הלכות ספירת העומר וימי הספירה

8. א. מה הם מנהגי האבלות שנוהגים בימי ספירת העומר, ומדוע נוהגים מנהגי אבלות בימים אלה? (2 נקודות)
- ב. מתי מתחילים ל"ג הימים שנוהגים בהם מנהגי אבלות? ציין שלוש שיטות. (2 נקודות)
- ג. הסבר מדוע בליל שבועות מתחילים להתפלל תפילת ערבית רק מצאת הכוכבים. (2 נקודות)

הלכות טבילת כלים

9. א. מדוע יש להטביל כלים שנקנו מגוי, ומהו נוסח הברכה שיש לברך לפני הטבילה? (2 נקודות)
- ב. לפניך רשימה של ארבעה כלים (1)-(4). בנוגע לכל אחד מן הכלים, ציין אם צריך להטביל אותו בברכה, להטביל אותו בלא ברכה או שהוא פטור מטבילה.
- (1) כלי זכוכית
- (2) כלי חרס
- (3) כלי עץ
- (4) כלי חרסינה
- (2 נקודות)
- ג. ציין שתי הקפדות שיש להקפיד כשמטבילים כלים. (2 נקודות)

הלכות הפרשת חלה

10. א. מהו סוג העיסה שחייבים להפריש ממנה חלה בברכה, ובאיזה מקרה מפרישים חלה מעיסה זו בלא ברכה? (2 נקודות)
- ב. מהו שיעור העיסה שמחייב הפרשת חלה? (2 נקודות)
- ג. עיסה שנלווה במשקים מסוימים — חייבים להפריש ממנה חלה בברכה. ציין שלושה ממשקים אלה. (2 נקודות)

הלכות צדקה

11. א. איזה עני חייב במצוות צדקה, ואיזה עני פטור ממצווה זו? (2 נקודות)
- ב. כיצד אדם צריך לנהוג בעני בשעה שהוא נותן לו צדקה, וכיצד אסור לאדם זה לנהוג בעת נתינת הצדקה? (2 נקודות)
- ג. אדם שאין בידו לתת צדקה לעני — כיצד ינהג בעני? (2 נקודות)

איסור הונאה וגנבת דעת

12. א. הסבר מהי "אונאת דברים", והבא דוגמה אחת לאונאת דברים. (2 נקודות)
- ב. מדוע "גדולה אונאת דברים מאונאת ממון"? כתוב שתי סיבות. (2 נקודות)
- ג. הסבר מהי "גנבת דעת", והבא דוגמה אחת לגנבת דעת. (2 נקודות)

/ המשך בעמוד 6 /

פרק שני – יהדות (40 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 13-18.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

פרקי אבות, פרק ב'

13. "רבי שמעון אומר: הווי זהיר בקריאת שמע, וכשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע..." (משנה י"ג).

א. לפי ברטנורה, מהי הזהירות הנדרשת בקריאת שמע? (2 נקודות)

ב. על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה "אל תעש תפילתך קבע". (3 נקודות)

ג. "ואל תהי רשע בפני עצמך" (משנה י"ג).

על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה האלה. (3 נקודות)

רבנו בחיי, חובות הלבבות, שער התשובה

14. א. "התשובה מתאפשרת לאדם רק אם ברורים לו תחילה שבעת הדברים דלהלן...

הדבר הרביעי הוא שידע כי החטא שהוא עשה שמור לו ונכתב בספר עוונותיו...

הדבר השישי הוא שיעשה לעצמו חשבון הנפש כמה טובות הבורא עשה עמו מעודו עד היום הזה".

הסבר כיצד הדבר הרביעי והדבר השישי מעוררים את האדם לשוב בתשובה. (4 נקודות)

ב. ציין את ארבעת עקרונות היסוד של התשובה על פי רבנו בחיי, והסבר שניים מהם.

(4 נקודות)

רמב"ן, פירוש לויקרא, י"ט, ב', ולדברים, ו', י"ח

15. א. מהי ה'פרישות' שציוותה עליה התורה במצווה "קדשים תהיו"? ענה לפי רש"י ולפי רמב"ן.

(2 נקודות)

ב. על פי רמב"ן, כתוב דוגמאות לקיום המצווה "קדשים תהיו" באכילה, בשתייה ובדיבור.

(3 נקודות)

ג. הרמב"ן כתב כי המצווה "קדשים תהיו" היא מצווה 'כללית', ושהמצווה "ועשית הישר והטוב"

היא מצווה 'בדרך כלל'.

הסבר את דבריו בנוגע לכל אחת מן המצוות האלה. (3 נקודות)

ספר החינוך, מצווה שלא להתאוות

16. א. "איך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות אל... (מה) שיראה ברשות חברו?"
מהי התשובה של בעל ספר החינוך על שאלה זו? (2 נקודות)
ב. כתוב מדוע אדם שעובר על הלאו שלא להתאוות אֵינו לוקה. (3 נקודות)
ג. לפי ספר החינוך, מהו ההבדל בין איסור גזל שנצטוו עליו בני נח ובין איסור גזל שנצטוו עליו ישראל? (3 נקודות)

רמח"ל, מסילת ישרים, פרק ד'

17. "יש בהתבוננות הזאת (על חומרת העבודה שהאדם חייב בה, ועומק הדין עליה) הערות הערות בהדרגה: לשלמי הדעת ולפחותים מהם ולכל ההמון כולו".
א. הסבר כיצד יגיעו שלמי הדעת אל מידת הזהירות מתוך ההתבוננות הזאת. (3 נקודות)
ב. הסבר כיצד יגיעו המון העם אל מידת הזהירות מתוך ההתבוננות הזאת. (3 נקודות)
ג. רמח"ל כתב כי יש פתאים שטוענים שאין צורך להתייגע בחסידות ודי להם שלא יהיו מהרשעים הנידונים בגיהנום.
הסבר כיצד רמח"ל דוחה את טענתם. (2 נקודות)

הרב שמואלביץ, הכרת הטוב

18. א. לפי הרב שמואלביץ, הסבר מדוע ציווה ה' להדליק את המנורה שבמשכן, והרי הוא לא זקוק לאור הזה. בתשובתך היעזר במשל הפיקח והסומא. (4 נקודות)
ב. "וישמע ראובן ויצִלְהוּ מִיָּדָם".
על פי הרב שמואלביץ, הסבר כיצד לומדים מראובן שיש להכיר טובה למיטיב אף "שלא השקיע המיטיב כל עמל בטובה". (4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך